

सेक्ता-सेक्त्री, सेचयिता-त्री, सिसिक्षिता-त्री, सेसिचिता-त्री; इत्यादीनि रूपाणि तौदादिकमुञ्चतिवत् (1275) बोध्यानि । ¹अभिषिञ्चन्-परिषिञ्चन्-न्ती-ती, ²निषेकः, अभिषेकः, ³सेक्त्रम्, ⁴सिक्त्रम् इति विशेष-रूपाणि ।

(1832) “षिञ् बन्धने” (प-स्वादि:-1248. सक. अनि. उभ.)

‘सिनोति सिनुते बन्धे सिनीते च सिनाति च ।’ (श्लो. 15) इति देवः ।
सर्वाण्यपि रूपाणि सौवादिकचिन्वतिवत् (519) बोध्यानि ।

⁵सिनो ग्रासः स्वयमेव, सितः, केशेषु केशैर्वा ⁶प्रसितः, ⁷सयः-विषयः, ⁸परिषि-
प्वन् - निषिप्वन् - विषिप्वन्-ती, ⁹सेरुः, ¹⁰पुरुषः-पूरुषः, ¹¹सेत्रम्, ¹²सेतुः,

1. ‘उपसर्गात् सिनोतिसुवतिस्तौतिस्तोभतिस्थासेनयसेधसिच—’ (8-3-65)

इति षत्वमत्र । ‘शे मुचादीनाम्’ (7-1-59) इति नुम् । अनुस्वारपरसवर्णौ ।

2. घञि ‘चजोः—’ (7-3-52) इति कुत्वम् ; षत्वम् । निषेकः संस्कारविशेषः ।

3. ‘दाम्नीशसयुजस्तुतुदसिसिच—’ (3-2-182) इति करणे घृन्प्रत्ययः ।

सिद्ध्यन्ति अनेनेति सेक्त्रम् सेचनसाधनम् ।

4. औणादिके कथन्प्रत्यये, प्रत्ययस्य कित्वात् गुणनिषेधे कुत्वे च रूपमेवम् ।

5. ‘सिनोतेर्प्रासकर्मकर्तृकस्य—’ (वा. 8-2-44) इति निष्ठानत्वम् । इदमत्र

माध्वोक्तं विवरणम्— ‘यदा बध्यमानः पिण्डीक्रियमाणो प्रासो दध्यादिवशेन
तत्रानुकूल्यं प्रतिपद्यते, तदा कर्मणः कर्तृत्वविवक्षायां अयं प्रयोगः’ इति ।

‘प्रासस्य कर्मकर्तृत्वे निष्ठानत्वं भवेत् षिञः ।

स्वयमेव सिनो ग्रासः सुखबद्धस्तथोच्यते ॥

दध्यादियोगात् प्रासोऽहि सुसंश्लिष्टो भवेन्मिथः ।

नानार्थत्वात् तु धातूनां सुखभुक्त इतीतरे ॥” इति प्रक्रियासर्वस्वम् ।

6. ‘प्रसितोत्सुकाभ्यां तृतीया च’ (2-3-44) इति तृतीयासप्तम्यौ ।

7. पचायचि सयः । विशेषेण बध्नाति इति विषयः=शब्दादिः । ‘परिनिविभ्यः—’
(8-3-70) इति षत्वम् ।

8. ‘परिनिविभ्यः सेवसितसय—’ (8-3-70) इति षत्वम् ।

9. ‘दाधेदसि—’ (3-2-159) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु रुप्रत्ययः । धातोरुणः ।

10. पुरु सिनोतीति पुरुषः ; ‘अन्येष्वपि—’ (3-2-101) इति डप्रत्ययः । पुरुष एव
पूरुषः । ‘अन्येषामपि—’ (6-3-137) इति दीर्घः ।

11. ‘दाम्नीशसयुजसि—’ (3-2-102) इति करणे घृन्प्रत्ययः । सेत्रम्=जालम् ।

12. औणादिके (द. उ. 1-122) तुन्प्रत्यये रूपम् । सेतुः कूलान्तरप्रापकः पन्थाः ।

‘तितुत्र—’ (7-2-9) इतीप्तिषेधः ।